

Asia: VN/9898/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain ja merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta (TYNK) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja jättää asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä laiksi jätelain ja merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta. Asiantuntijalausunto on koottu yhteistyössä neuvottelukunnan neljäntoista Suomessa toimivan tuotta-jayhteisön kanssa.

Hallituksen esityksellä halutaan saattaa kansalliseen lainsäädäntöön tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämisestä annettu direktiivi (ns. SUP–direktiivi), ja täydentää EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpanoa.

Tuemme hallituksen esitystä ja kiitämme erityisesti jätelain 25 §:ssä esitettyä Tullin velvollisuutta valvoa etäkauppaa yhteistyössä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa. Viranomaisten välinen valvontayhteistyö mahdollistaisi valvontaresurssien riittävyden ja oikean kohdentamisen. Vaikka tilastolaki rajoittaa tullin tiedonantomahdollisuuksia, olisi yhteistyövelvoitteen kirjaaminen lakiin mahdollisuus saada kattavammat tiedot markkinoille saatetuista tuotteista ja tuottajista sekä mahdollisuus valvoa ja pysäyttää jätelain vastaisten tuotteiden markkinoille laskeminen.

Koska tuottajavastuun toteutumisen kannalta olennainen kysymys on kaikkien tuottajien osallistuminen, haluamme esittää kiitoksemme siitä, että pakkausten tuottajavastuusaäntelyyn liitetty miljoonan euron liikevaihtoraja on nyt poistumassa. Tämä on tärkeää toimijoiden tasapuolisen kohtelun ja kerättävien raportointitietojen luotettavuuden ja kattavuuden varmistamiseksi.

Haluamme kuitenkin korostaa, että liikevaihtorajan poistaminen vaatii huomattavaa hallinnollista panos-tusta viestintään, valvontaan ja neuvontatyöhön sekä määrittelyiden täsmentämiseen. Liikevaihtorajan poistaminen lisää valtavasti tuottajavastuun piirissä olevien toimijoiden määrää. Tuottajien, tuottajayh-teisöjen ja viranomaisten hallinnollista työtä lisäävien uusien vaatimusten esitetty voimaantulo ilman riittävää siirtymäaikaa on kohtuuton vaatimus.

Painotamme, ettei tuottajien ja tuottajayhteisöjen omavalvontasuunnitelmavelvoite voi poistaa tai korvata viranomaisen valvontavelvoitteita. Lisäksi pyydämme Tuottajavastuuviranomaisella tulisi olla oikeus vaatia omavalvonnan tueksi tehtävää säännöllistä ja riippumatonta tarkastusta vain, jos valvonnassa todetaan siihen selvä tarve. Pyydämme huomioimaan tuottajavastuualan erityispiirteet laadittaessa asetusta tarkastuksen tekevän henkilön pätevyysvaatimuksista.

Tästä näkökulmasta haluamme kohteliaimmin saattaa ympäristöministeriön tietoon hallituksen esityksen keskeisimmät kohdat tuottajayhteisöjen näkökulmasta ja esittää joitain kehitys- ja muutosesityksiä.

Luku 1 (Asian tausta ja valmistelu)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 2 (SUP-direktiivin tavoitteet ja pääasiallinen sisältö)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 3 (Nykytila ja sen arviointi)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Tuottajavastuujärjestelmiin kohdistuu nyt ja tulevaisuudessa suuria muutoksia, mm. lisääntyvät raportointivaatimukset, kymmenien tuhansien uusien tuottajien ja uusien tuotteiden liittäminen järjestelmään sekä tuotteisiin, pakkauksiin ja erilliskeräykseen kohdistuvien kustannusvastuiden merkittävä lisääntyminen. Nämä muutokset edellyttävät toteutuakseen paljon valmistelevia toimenpiteitä, mm. koulutusta ja tiedottamista paitsi tuottajayhteisöiltä myös viranomaiselta. Viranomaisen velvollisuuksiin kuuluva vapaamatkustajavalvonta niin etäkaupan kuin kotimaisten uusien tuottajien osalta nousee erittäin merkittäväksi koko tuottajavastuujärjestelmän toimivuuden kannalta. Viranomaiselle tulevat edellä mainitun lisäksi uutena tehtävänä korvausvelvoitteiden valvonta sekä kiinteistökohtaisen keräyksen että roskaantumisen siivouskustannusten osalta. Huoli resurssien oikeasta kohdentamisesta ja riittävydestä on aiheellinen. Lisäksi esitetyt muutokset lisäävät tuottajayhteisöjen hallinnollista taakkaa ja nostavat tuottajavastuun kokonaiskustannuksia merkittävästi.

Luku 4 (Ehdotukset ja niiden vaikutukset)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 5 (Muut toteuttamisvaihtoehdot)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 8 (Lakia alemman asteinen sääntely)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 12 (Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Jätelain muutosehdotus

6 § (Muut määritelmät) + pykäläkohtaiset perustelut

-

24 a § (Markkina- ja ympäristövalvonta) + pykäläkohtaiset perustelut

-

25 § (Muut valvontaviranomaiset) + pykäläkohtaiset perustelut

Vapaamatkustamisen vähentämiseksi valvontaviranomaisille on riittävien valvontaresurssien lisäksi taattava luotettavat tiedot markkinoille saatetuista tuotteista ja tuottajista. Tällä hetkellä viranomaisen ei saa tietoja EU:n sisäkaupasta, koska tullin ei luovuta sille tietoja vedoten tilastolakiin. Tullin roolin vahvistaminen tuottajavastuun valvonnassa on hyödyllinen ja toivottava muutos. Nykyisen sääntelyn mukaan Tullin rooli rajoittuu lähinnä jätteiden kansainvälisen siirron valvontaan, vaikka käytännössä Tulli on ainoa viranomaisen, jolla on tiedot markkinoille saatetuista tuotteista ja tuottajista sekä mahdollisuus valvoa ja pysäyttää jätelain vastaisten tuotteiden markkinoille laskeminen.

46 § (Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 a § (Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 b § (Kustannusvastuun piiriin kuuluvat alueet) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 c § (Kustannusvastuun toteuttamiseksi tarvittavien tuoteryhmäkohtaisten korvausten määrittäminen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 d § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten maksaminen kunnille) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 e § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten tarkistaminen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 f § (Kustannusvastuun jakaminen samaa tuoteryhmää edustavien eri tuottajayhteisöjen sekä tuottajien kesken) + pykäläkohtaiset perustelut

-

48 § (Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat) + pykäläkohtaiset perustelut

-

49 § (Käytöstä poistettavien tuotteiden vastaanotto ja kuljetus) + pykäläkohtaiset perustelut

-

51 § (Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus) + pykäläkohtaiset perustelut

-

53 a § (Tuottajan omavalvonta) + pykäläkohtaiset perustelut

Omavalvontasuunnitelmalla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla tuottajat ja tuottajayhteisöt itse valvovat toimintaansa, sen laatua ja tuottamiaan raportointitietoja. Heiltä edellytetään ammattitaitoa, tietoa ja kokemusta arvioida, minkälaisella omalla ohjauksella ja valvonnalla toiminnan laatu ja säädöstenmukaisuus varmistetaan. Epämääräinen SUP-sääntely ja sen tulkinnat vaarantavat tuottajien raportoinnin ja sitä kautta myös tuottajayhteisön tilastoinnin luotettavuuden.

Omavalvontavaatimuksen ei tule lisätä kohtuuttomasti tuottajayhteisöjen hallinnollista taakkaa ja kustannuksia, sillä tuottajayhteisöjen toimintaa, tietojen raportointia ja niiden laadullisia vaatimuksia ohjaa jo vahvasti paitsi jätelainsäädäntö myös päätös tuottajarekisteriin hyväksymisestä. Tuottajavastuuviran-omainen tarkistaa vuosittain tuottajayhteisöjen toimittamat seurantatiedot, jotka käydään läpi tuottajayhteisöjen ja tuottajavastuuviranomaisen vuosittaisessa valvontakokouksessa. Tilintarkastajien toteuttamassa tilintarkastuksessa varmistetaan, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhteisön toiminnan tuloksesta sekä taloudellisesta asemasta lain asettamien vaatimusten mukaisesti.

Haluamme korostaa, ettei tuottajien ja tuottajayhteisöjen omavalvontasuunnitelmavelvoite voi poistaa tai korvata viranomaisen valvontavelvoitteita. Esimerkiksi vuosittaisten valvontakokousten käytäntöä tulee ylläpitää säännöllisesti, jotta tuottajayhteisöillä näin mahdollisuus saada hyödyllistä palautetta toiminnastaan viranomaiselta.

Hallituksen esityksessä 53 a §:n 3 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan Pirkanmaan ELY-keskus voi tarvittaessa edellyttää omavalvonnan tueksi teetetävän riippumattoman ja ammattitaitoisen henkilön tarkastuksen. Tarkastuksen sisällöstä ja tarkastuksia tekevän henkilön pätevyysvaatimuksista voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä pykälän nojalla annettavalla asetuksella.

Tuottajayhteisöjen toimintaa valvotaan jo nykyisellään kattavasti, joten vaatimusta omavalvonnan tueksi tehtävistä säännöllisistä ja riippumattomista tarkastuksista ei tulisi automaattisesti asettaa nykyisten järjestelyiden lisäksi, vaan tuottajavastuuviranomaisella tulisi olla oikeus vaatia sitä vain, jos valvonnassa todetaan siihen selvä tarve. Jätedirektiivikin edellyttää omavalvontamekanismeja, joita tukevat tarvittaessa säännölliset riippumattomat tarkastukset. Riippumattomia tarkastuksia tekevän henkilön pätevyysvaatimuksista ei tule tehdä liian raskaita, vaan tässä tapauksessa tulisi mahdollistaa muidenkin kuin akkreditoitujen toimijoiden käyttö ja esimerkiksi vertaisarviointi.

Yksi vaihtoehto riippumattoman tarkastuksen tekeväksi henkilöksi on tilintarkastaja. Asetuksen laadinnassa on hyvä huomioida, että tuottajavastuuala on erikoisosaamista vaativa ja melko suppean osaajapiirin hallitsema. Siksi tilintarkastajat nähdään tuottajayhteisöjen toimintaa parhaiten tuntevina riippumattomina, ulkopuolisina tahoina. Toinen mahdollisuus on hyödyntää tuottajavastuualan vertaisarviointia. Toisen tuottajavastuualan edustaja on ammattitaitoinen, riippumaton alan tunteva ja tarkastajaksi pätevä henkilö.

62 § (Tuottajayhteisöön liittyminen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

66 a § (Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja) + pykäläkohtaiset perustelut

Kannatamme etäkaupan tuottajavastuun kehittämistä. Katsomme hyödylliseksi muutokseksi sen, että Suomeen sijoittunut toimija hoitaa tuottajavastuunvelvoitteensa nimeämällä valtuutetun edustajan vastaamaan velvoitteidensa täyttämistä tuottajavastuun piiriin kuuluvia tuotteita Euroopan jäsenvaltioon myytäessä.

69 § (Juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän velvollisuudet) + pykäläkohtaiset perustelut

-

128 § (Tuottajavastuuta koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen) + pykäläkohtaiset perustelut

Katsomme, että Tullin jätelain mukaisiin valvontatehtäviin tulisi sisällyttää valvontayhteistyö Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa tuottajavastuun toteutumista Suomen markkinoille saatettavien tuotteiden ja maahantuojien tietojen osalta, sekä velvollisuus estää jätelain 128 §:n 1 mom. 2 kohdan mukaisten tuotteiden markkinoille laskeminen.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset + niiden perustelut

Hallituksen esityksen voimaantulosäännöksen mukaan laki tulisi voimaan 1.1.2023, mikä on käytännössä kohtuuttoman lyhyt valmistautumisaika tuottajayhteisöille, tuottajille ja viranomaisille. Tuottajavastuun osalta voimaantulosäännöksen aikataulu tuottaa haasteita erityisesti määritelmien keskeneräisyyden ja raportointijärjestelmien rakentamisen sekä Tullin ja Pirkanmaan ELY-keskuksen valvontayhteistyön kehittämisen kannalta. Näin ollen esitämme tuottajavastuuta koskevien vähimmäisvaatimusten osalta 12 kuukauden pituista siirtymäaikaa velvoitteiden voimaan astumiselle lain voimaantulosta.

Merenkulun ympäristönsuojelulain muutosehdotus

3 § (Jätteiden vastaanottojärjestelyt satamassa) + pykäläkohtaiset perustelut

-

Voimaantulosäännös + sen perustelut

-

Muita esitykseen liittyviä asioita

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Kunnioittavasti

Arto Puumalainen

Puheenjohtaja

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK:n jäsenet:

Akkukierrätys Pb Oy

ERP Finland ry

FLIP ry

Mepak-Kierrätys Oy

Recser Oy

SELT ry

SER-tuottajayhteisö ry

Suomen Autokierrätys Oy

Suomen Keräyspaperi Tuottajayhteisö Oy

Suomen Keräystuote Oy

Suomen Kuitukierrätys Oy

Suomen Palautuspakkaus Oy

Suomen Rengaskierrätys Oy

Suomen Uusiomuovi Oy

Jokela Eija
Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta, TYNK